# RAHVUSVAHELISTE LEPINGUTEGA LOODUD ORGANITE VASTU VÕETUD AKTID

**ÜHELT POOLT EUROOPA ÜHENDUSE JA SELLE LIIKMESRIIKIDE NING TEISELT POOLT ŠVEITSI KONFÖDERATSIOONI VAHELISE ISIKUTE VABA LIIKUMIST KÄSITLEVA KOKKULEPPE ALUSEL LOODUD ÜHISKOMITEE OTSUS nr 1/2020,**

**15. detsember 2020,**

**millega muudetakse kõnealuse kokkuleppe II lisa („Sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimine“) [2021/137]**

ÜHISKOMITEE,

võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelist isikute vaba liikumist käsitlevat kokkulepet ([1]) („kokkulepe“), eriti selle artikleid 14 ja 18,

ning arvestades järgmist:

(1) Kokkuleppe kohaldamine Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi (edaspidi „Ühendkuningriik“) suhtes lõpeb Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise tõttu.

(2) Vastavalt kokkuleppe artiklile 23 ei mõjuta kokkuleppe lõpetamine eraisikute omandatud õigusi ning kokkuleppeosalised otsustavad vastastikusel kokkuleppel, milliseid meetmeid võetakse selliste õiguste suhtes, mis on omandamisel.

(3) Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu ([2]) (edaspidi „väljaastumisleping“) artiklis 33 on sätestatud, et väljaastumislepingu teise osa III jaotist kohaldatakse Islandi, Liechtensteini Vürstiriigi, Norra Kuningriigi ja Šveitsi Konföderatsiooni kodanike suhtes, eeldusel et kõnealused riigid on sõlminud Ühendkuningriigiga vastavad lepingud, mida kohaldatakse liidu kodanike suhtes, ja sõlminud liiduga vastavad lepingud, mida kohaldatakse Ühendkuningriigi kodanike suhtes, ning kohaldavad neid lepinguid.

(4) Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kokkuleppe (mis käsitleb kodanike õigusi pärast Ühendkuningriigi väljaastumist Euroopa Liidust ja taganemist isikute vaba liikumist käsitlevast kokkuleppest) (edaspidi „kodanike õigusi käsitlev kokkulepe“) artiklis 26b on sätestatud, et kõnealuse kokkuleppe III osa sätteid kohaldatakse liidu kodanike suhtes, tingimusel et liit on sõlminud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga vastavad lepingud, mida kohaldatakse Šveitsi kodanike suhtes, ning sõlminud Šveitsiga vastavad lepingud, mida kohaldatakse Ühendkuningriigi kodanike suhtes, ning kohaldab neid lepinguid.

(5) On vaja tagada sotsiaalkindlustusõiguste vastastikune kaitse Ühendkuningriigi kodanikele, samuti nende pereliikmetele ja ülalpidamisel olnud isikutele, kes väljaastumislepingu artiklis 126 määratletud üleminekuperioodi lõpuks on või on olnud piiriüleses olukorras, mis hõlmab samal ajal üht või mitut kokkuleppe osalist ja Ühendkuningriiki,

([1]) EÜT L 114, 30.4.2002, lk 6.
([2]) ELT L 29, 31.1.2020, lk 7.

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

*Artikkel 1*

Ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppe II lisa muudetakse vastavalt käesoleva otsuse lisale.

*Artikkel 2*

Käesolev otsus on koostatud bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ja ungari keeles, kusjuures kõikides nimetatud keeltes tekstid on võrdselt autentsed.

*Artikkel 3*

Käesolev otsus jõustub kuupäeval, mil ühiskomitee selle vastu võtab, ja seda kohaldatakse alates Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu artiklis 126 määratletud üleminekuperioodi lõpust.

*Ühiskomitee nimel*

*eesistuja*
Cornelia LUETHY

*sekretärid*
Nathalie MARVILLE DOSEN
Malgorzata SENDROWSKA

*LISA*

Ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahelise isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppe II lisa muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

   a) lõikes 1 asendatakse sõna „protokollis“ sõnadega „I protokollis“;

   b) lõikes 2 asendatakse sõna „Protokoll“ sõnadega „I protokoll“.

2) Artikli 3 järele lisatakse uus artikkel 4:

„*Artikkel 4*

1. Üksikisikutele käesoleva kokkuleppe alusel antud õiguste kaitse kord seoses Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumisega on sätestatud käesoleva lisa II protokollis.

2. II protokoll on käesoleva lisa lahutamatu osa.“

3) C jao järel asendatakse pealkiri „Protokoll“ pealkirjaga „I protokoll“.

4) I protokolli järele lisatakse uus II protokoll:

II PROTOKOLL

Isikute vaba liikumise kokkuleppe II lisa

ARVESTADES, et Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu (edaspidi „väljaastumisleping“) artiklis 33 on sätestatud, et väljaastumislepingu teise osa III jaotist kohaldatakse Islandi, Liechtensteini Vürstiriigi, Norra Kuningriigi ja Šveitsi Konföderatsiooni kodanike suhtes, eeldusel et kõnealused riigid on sõlminud vastavad lepingud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga, mida kohaldatakse liidu kodanike suhtes, ning Euroopa Liiduga, mida kohaldatakse Ühendkuningriigi kodanike suhtes, ja nimetatud riigid kohaldavad neid,

VÕTTES ARVESSE, et Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kokkuleppe (mis käsitleb kodanike õigusi pärast Ühendkuningriigi väljaastumist Euroopa Liidust ja taganemist isikute vaba liikumist käsitlevast kokkuleppest) artiklis 26b on sätestatud, et kõnealuse kokkuleppe III osa sätteid kohaldatakse liidu kodanike suhtes, tingimusel et liit on sõlminud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga vastavad lepingud, mida kohaldatakse Šveitsi kodanike suhtes, ning sõlminud Šveitsiga vastavad lepingud, mida kohaldatakse Ühendkuningriigi kodanike suhtes, ning kohaldab neid lepinguid,

TUNNISTADES, et on vaja tagada sotsiaalkindlustusõiguste vastastikune kaitse Ühendkuningriigi kodanikele ning nende pereliikmetele ja ülalpidamisel olnud isikutele, kes üleminekuperioodi lõpuks on või on olnud piiriüleses olukorras, mis hõlmab samal ajal üht või mitut isikute vaba liikumise kokkuleppe osalist ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriiki,

*Artikkel 1*

Mõisted ja viited

1. Käesolevas protokollis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „väljaastumisleping“ – Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping ([1]);

b) „kodanike õigusi käsitlev kokkulepe“ – Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping, mis käsitleb kodanike õigusi pärast Ühendkuningriigi väljaastumist Euroopa Liidust ja taganemist isikute vaba liikumist käsitlevast kokkuleppest;

([1]) ELT L 29, 31.1.2020, lk 7.

c) „hõlmatud riigid“ – liidu liikmesriigid ja Šveits;

d) „üleminekuperiood“ – väljaastumislepingu artiklis 126 osutatud üleminekuperiood;

e) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 883/2004 ([2]) artiklis 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 987/2009 ([3]) artiklis 1 esitatud mõisted.

2. Käesolevas protokollis käsitatakse kõiki käesoleva protokolli alusel kohaldatava liidu õiguse sätetes esitatud viiteid liikmesriikidele ja liikmesriikide pädevatele asutustele viidetena, mis hõlmavad ka Ühendkuningriiki ja selle pädevaid asutusi.

*Artikkel 2*

Isikud, kelle suhtes lepingut kohaldatakse

1. Käesolevat protokolli kohaldatakse järgmiste isikute suhtes:

a) Ühendkuningriigi kodanikud, kelle suhtes kohaldatakse üleminekuperioodi lõpus mõne lepinguga hõlmatud riigi õigusnorme, samuti nende pereliikmed ja nende ülalpidamisel olnud isikud;

b) üleminekuperioodi lõpus mõnes lepinguga hõlmatud riigis elavad Ühendkuningriigi kodanikud, kelle suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigi õigusnorme, samuti nende pereliikmed ja nende ülalpidamisel olnud isikud;

c) punktis a või b nimetamata isikud, kes on Ühendkuningriigi kodanikud, kes tegutsevad üleminekuperioodi lõpus ühes või mitmes lepinguga hõlmatud riigis töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana ja kelle suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 II jaotise alusel Ühendkuningriigi õigusnorme, samuti nende pereliikmed ja nende ülalpidamisel olnud isikud;

d) mõnes lepinguga hõlmatud riigis või Ühendkuningriigis elavad kodakondsuseta isikud ja pagulased, kes on mõnes punktides a–c kirjeldatud olukorras, samuti nende pereliikmed ja nende ülalpidamisel olnud isikud.

2. Lõikes 1 osutatud isikud on hõlmatud seni, kuni nad on katkematult ühes nimetatud lõikes sätestatud olukorras, mis hõlmab korraga nii mõnd lepinguga hõlmatud riiki kui ka Ühendkuningriiki.

3. Käesolevat protokolli kohaldatakse ka nende Ühendkuningriigi kodanike suhtes, kes ei ole või enam ei ole üheski käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud olukorras, kuid kelle suhtes kohaldatakse väljaastumislepingu artiklit 10 või kodanike õigusi käsitleva kokkuleppe artiklit 10, samuti nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.

4. Lõikes 3 osutatud isikud on hõlmatud seni, kuni neil on jätkuvalt õigus elada väljaastumislepingu artikliga 13 või kodanike õigusi käsitleva kokkuleppe artikliga 12 hõlmatud riigis või õigus töötada oma töökohariigis vastavalt väljaastumislepingu artiklile 24 või 25 või kodanike õigusi käsitleva kokkuleppe artiklile 20.

5. Kui käesolev artikkel viitab pereliikmetele ja ülalpidamisel olnud isikutele, on need isikud käesoleva protokolli alusel hõlmatud ainult niivõrd, kuivõrd nende õigused ja kohustused pereliikmete või ülalpidamisel olnud isikutena tulenevad määrusest (EÜ) nr 883/2004.

*Artikkel 3*

Sotsiaalkindlustuse koordineerimise eeskirjad

1. Käesoleva protokolliga hõlmatud isikute suhtes kohaldatakse lepingu artiklis 8 ja käesolevas isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppe lisas, määruses (EÜ) nr 883/2004 ning määruses (EÜ) nr 987/2009 sätestatud õigusnorme ja eesmärke.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1, parandatud väljaandes ELT L 200, 7.6.2004, lk 1).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT L 284, 30.10.2009, lk 1).

2. Hõlmatud riigid võtavad nõuetekohaselt arvesse määruse (EÜ) nr 883/2004 alusel loodud Euroopa Komisjoni juures tegutseva sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise halduskomisjoni (edaspidi „halduskomisjon“) otsuseid ja soovitusi, mis on loetletud käesoleva lisa jagudes B ja C.

*Artikkel 4*

Hõlmatud eriolukorrad

1. Järgmisi reegleid kohaldatakse järgmistes olukordades käesolevas artiklis sätestatud ulatuses nende isikute suhtes, kelle suhtes ei ole kohaldatud või enam ei kohaldata artiklit 2.

a) Käesoleva protokolliga on hõlmatud Ühendkuningriigi kodanikud ning Ühendkuningriigis elavad kodakondsuseta isikud ja pagulased, kelle suhtes on enne üleminekuperioodi lõppu kohaldatud mõne hõlmatud riigi õigusakte, samuti nende pereliikmed ja ülalpidamisel olnud isikud kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodidele või elamisperioodidele tuginemise ja nende liitmise, sealhulgas sellistest perioodidest kooskõlas määrusega (EÜ) nr 883/2004 tulenevatele õigustele ja kohustustele tuginemise eesmärgil; perioodide liitmisel võetakse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 883/2004 arvesse nii enne kui ka pärast üleminekuperioodi lõppu tekkinud perioode;

b) Ühendkuningriigi kodanike, samuti Ühendkuningriigis elavate kodakondsuseta isikute ja pagulaste suhtes, kes on enne üleminekuperioodi lõppu taotlenud vastavalt määrusele (EÜ) nr 883/2004 luba saada plaanilist ravi, jätkatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklites 20 ja 27 sätestatud õigusnormide kohaldamist kuni ravi lõpuni. Vastavat hüvitamise menetlust jätkatakse ka pärast ravi lõppu. Sellistel isikutel ja neid saatvatel isikutel on õigus siseneda ravi osutavasse riiki ja sealt lahkuda vastavalt väljaastumislepingu artiklile 14 *mutatis mutandis* ja kodanike õigusi käsitleva kokkuleppe artiklile 13 *mutatis mutandis*;

c) Ühendkuningriigi kodanike, samuti Ühendkuningriigis elavate kodakondsuseta isikute ja pagulaste suhtes, kelle suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 883/2004 ja kes viibivad üleminekuperioodi lõpus mõnes lepinguga hõlmatud riigis või Ühendkuningriigis, kohaldatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklites 19 ja 27 sätestatud õigusnorme kuni nende viibimise lõpuni. Vastavat hüvitamise menetlust jätkatakse ka pärast riigis viibimise või ravi lõppu;

d) määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklites 67, 68 ja 69 sätestatud eeskirju kohaldatakse seni, kuni tingimused on täidetud, perehüvitiste suhtes, millele on üleminekuperioodi lõpus õigus Ühendkuningriigi kodanikel ning Ühendkuningriigis elavatel kodakondsuseta isikutel ja pagulastel, kelle suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigi õigusakte ja kelle pereliikmed elavad üleminekuperioodi lõpus mõnes lepinguga hõlmatud riigis;

e) käesoleva lõike punktis d osutatud olukordades jätkatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 ja määruse (EÜ) nr 987/2009 vastavate sätete kohaldamist nende isikute suhtes, kellel on üleminekuperioodi lõpus määruse (EÜ) nr 883/2004 alusel pereliikme õigused, näiteks tuletatud õigused mitterahalistele haigushüvitistele, nii kaua, kui kõnealuste sätetega ette nähtud tingimused on täidetud.

2. Käesoleva artikli lõike 1 punkti a alusel hüvitisi saavate isikute suhtes kohaldatakse seoses haigushüvitistega määruse (EÜ) nr 883/2004 III jaotise 1. peatükki.

Käesolevat lõiget kohaldatakse *mutatis mutandis* seoses perehüvitistega, mis põhinevad määruse (EÜ) nr 883/2004 artiklitel 67, 68 ja 69.

*Artikkel 5*

Tagasimaksmine, sissenõudmine ja tasaarvestus

Määruste (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 sätteid tagasimaksmise, sissenõudmise ja tasaarvestuse kohta kohaldatakse jätkuvalt selliste sündmuste suhtes, mis puudutavad isikuid, kes ei ole artikli 2 alusel kindlustatud, ja mis:

a) leidsid aset enne üleminekuperioodi lõppu või

b) leiavad aset pärast üleminekuperioodi lõppu ja puudutavad isikuid, kes olid sündmuse toimudes hõlmatud artikliga 2 või 4.

*Artikkel 6*

Õiguse areng ja kohandamine

1. Olenemata lõikest 3 käsitatakse käesolevas protokollis sisalduvaid viiteid määrustele (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 või nende sätetele viidetena õigusaktidele või sätetele, mis on inkorporeeritud kokkuleppesse, nagu neid kohaldatakse üleminekuperioodi viimasel päeval.

2. Kui määrusi (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 muudetakse või need asendatakse pärast üleminekuperioodi lõppu, käsitatakse käesolevas protokollis esinevaid viiteid kõnealustele määrustele viidetena muudetud või asendatud määrustele kooskõlas liidu puhul väljaastumislepingu I lisa II osas loetletud õigusaktide ja Šveitsi puhul kodanike õigusi käsitleva kokkuleppe I lisa II osas loetletud õigusaktidega.

3. Määrusi (EÜ) nr 883/2004 ja (EÜ) nr 987/2009 tuleb käesoleva protokolli kohaldamisel käsitada liidu puhul väljaastumislepingu I lisa III osas loetletud kohandusi sisaldavatena ja Šveitsi puhul kodanike õigusi käsitleva kokkuleppe I lisa III osas loetletud kohandusi sisaldavatena.

4. Käesoleva protokolli kohaldamisel jõustuvad lõigetes 2 ja 3 osutatud muudatused ja kohandused järgmisel päeval pärast väljaastumislepingu I lisa või kodanike õigusi käsitleva kokkuleppe I lisa vastavate muudatuste ja kohanduste jõustumist, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem.”